(6)

ఓమ్

శ్రీగురుభ్యో నమః.

కల్పరత్నఖండనమ్.

శ్రీఆదుర్తిగ్రామనివాసిభిః శాస్త్రి...

దేశికై ర్రాజశ్రీమైద్యాకలోపపదై ర్వేంక

టశాస్త్రిభిః ప్రేరితేన పాశెలబాపూడిలంక

గ్రామవాసినా శ్రోత్రియేణ దంతోపపదే

నాగ్నిహోత్రిణా శాస్త్రిణా విరచ్య

సమ్యక్పరిష్కృతం

శ్రీతాత కామేశ్వరశర్మణాం హరి వేంక

టాధ్వరీణాం చ ద్రవ్యసహాయేన

అమలాపురపత్తనస్థ మారుతీముద్రాయంత్రే

ముద్రాపితం.

శ్రీవాఘూలవంశపయఃపారావారరాకాసుధా

కరేణ గంటి నీలకంఠావధానినాం ప్రథమ

తనూజేన శ్రీలక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిణా

ప్రకటితం.

సక్షేత్రీయతాం నిర్వహ్మదే.

1919

కాపీరైటు] [రిజర్వుడు

విజ్ఞప్తిః

—:0:—

భోభో భరతఖండనివాసినఆర్యాః పండిత
వర్యా అస్తిహి సప్రశ్రియం సప్రణామంచ సర్వే
షా మాస్తికానాం నివేదనీయ మత్యద్భుతమితి
వృత్తం। విదితమేవైతత్సర్వేషాం శ్రీమత్పరమ
హంసపరివ్రాజకాచార్యవర్యేత్యాది సకలబిరుదా
వళీవిరాజమానై రస్మాకం పుణ్యగంధేన భువమ
వతీర్య సంన్యస్యచ బాల్యే వయసి కల్యాణానంద
భారతీనామాంకితై ర్బాలసన్యాసిభి రవిజ్ఞాతశ్రో
తగంధై రపి స్వీయాంస్వరతంత్రస్వతంత్రతాం ప్ర
కటయితుకామైః పరిభ్రమ్య వివిధాన్దేశాన్
స్వాకాగ్రహారే యథాజాతవిప్రవరమమాయికత
యాశోచనీయం కంచన రామావధానినామానం
యజమానతయా నిర్మాయ ధనలుబ్ధాన్కాంశ్చి
దృత్విజః ప్రకల్ప్యవిమృశ్యకారితయా ప్రతార్య
చ శ్రోత్రవిదుషః దత్వా కేషాంచిద్బిరుదాని శబ్ద
మాత్రసారాణి దాపయిత్వాచ తేభ్యో ధనలిప్సు

భాష్యే ఽధికదక్షిణాప్రతిశ్రుత్యచ, తత్సమక్షం యశ
స్తదితరధారణాప్రతిభూత్వం త్యాజయిత్వా చ
బలాత్కృత్యాది సిద్ధమాశ్వినహవిస్త్యక్త్వా చ విధి
నిషేధభయం నిర్వర్తితో విచిత్రాధ్వర ఇతి ।
తేచార్యతావతాప్యస్త్రంతరంగా ఆత్మీయం జగ
న్నారవమాసేతు శీతాచలం వ్యాపయంత స్తేష్వపి
కల్పేష్వాపస్తంబీయాదిషు తతోప్యాక్షేపము పా
మాన్యాతిభూమిం ద్యోతయంతః [illegible] గూం
తయూమం ప్రబంధం పరికల్ప్యచ స్మృతకోశసర్వ
స్వం కల్పరత్నాభిఖ్యాం విలిఖ్య బాదా న్యపరి
కృతిం విశ్వాసయిత్వాచ [illegible] న్యథా
కృతగాంభీర్యా ఉచ్ఛృంఖలా ఆసతఇతి యద్యపి
సంతి బహుకల్పకర్తారో బోధాయనాదయస్తేషు
సుదుస్తర [illegible] స్తతఏవ విశంకాశ్చ కల్పర
త్నస్య రత్నత్వే త్రైరాశ్యే తే జగద్గురుప్రా
విరూపకీర్త్యాద్యస్తతఏవ సదంశాశ్చ దృశ్యంతే
చ తదనురూపం సుదృఢ [illegible] విశేషా
స్తథాపి స్యాన్మాదృశః కస్యచిదపి సంశయః చత
సృణాం తుర్యాశ్రమభూమికానాం మధ్యే కాష్ఠ
ధియామాశ్రి । [illegible] త్యాతత్య [illegible] నాపి

బహూదకాః। శ్రీమదాచార్యపాదైః కల్యాణా నిషిద్ధత్వాత్। నిరస్తేపి తద్వ్రతస్థితీయభేదేఽద్య యావదస్మాకమస్తి సంశయః। ప్రాగ్దేశీయవిద్వత్పరిషద్వరైః నవలిఖ్యానాం శ్రోత్రియశిరోమణీనాం ప్రభూతధనపదానేన పునరపి తల్లిఖ్యానతయా రాత్రిం దివం ధనదాశాంతేవాసి మానసప్రహారిత్వేన హంసావా। తద్విదాశాంతరావర్జితాభ్యాం స్వపక్షీకృతాభ్యాం మంతేవాసిభ్యాం బ॥ శ్రీ॥ చెరుకుపల్లి రామేశ్వరశర్మ బ్ర॥ శ్రీ॥ పీటూరి వెంకటామశాస్త్రినామభ్యాం సమం ష్ణవనోత్పనవ్యాపారేణ పరమహంసావేతి। సతీస్థం సంశయె బ్ర॥ శ్రీ॥ స్వపక్షీకృత చెరుకుపల్లి రామేశ్వరశర్మణాం స్మృతౌ నిరసనపత్రికాయాం నిరస్తః స్సంశయః। బాలస్వామినాం పూర్వాశ్రమవేళాయాం బ్ర॥ శ్రీ కాశీభట్ల బ్రహ్మయ్యశాస్త్రిభిస్సాక మార్యమతబోధినీం నిమిత్తీకృత్య ప్రచాలితోక్తి ప్రత్యుక్తిద్వారా టనపురస్సరమస్మన్మాన్యస్తేన పరమహంస ఇతి తదీయప్రత్యభిజ్ఞాపత్రికాశ నేన పరమహంసపవేతి। అద్య తదీయ కల్పకత్వే ప్రతీతా బహావస్మృతిసూత్రవిరోధాన్ ఏషాశ్చ యథామతి సంక్షిప్య

చ యథాశక్తి ప్రదర్శ్యతే ॥

శ్లో॥ ఆప్రాచః కామరూపాద్ద్రుహిణసుతనద
ప్లావితాదాప్రతీచో గాంధారాత్సింధు
సాంద్రాద్రఘువరచరితాదాచసేతోరవా
చః । ఆకేదారాదుదీచస్తుహినగహనత
స్సంతి విద్వత్సమాజా యేయేతానేష యు
త్నస్సుఖయతు సమజాన్కశ్చమత్కర్తు
మీష్టే

ఇత్యభియుక్తవచనానుసారతో విద్వత్ప్రమో
దస్యావశ్యకతయా తత్రాస్మద్వాణీ సదోషా
నిర్దోషావా రంజయతు దోషజ్ఞాన్కరగిరివేతి
సహస్రకృత్వః ప్రణామః ॥

ఓమ్.

శ్రీగురుభ్యో నమః.

కల్పరత్న ఖండనమ్

—:o:—

శ్లో॥ వందే గజేంద్రవదనం వామాంకారూఢవల్లభాశ్లిష్టం । కుంకుమపరాగశోణం కువలయినీజారకోరకాపీడం ॥

శ్లో॥ అస్తు వస్తు న్యైయసేనిత్యం వస్తు వామాంగసుందరం । యతస్తృతీయం విదుషాం తురీయం త్రైపురం మహః ॥

కల్పరత్నే ప్రథమముపోద్ఘాతప్రకరణే మహాన్విరోధః ప్రతీయతే । తథాహి । త్రయ్యాధర్మజ్ఞానోభయమూలత్వం ప్రతిపాద్య తత్ర ధర్మబోధకే పూర్వకాండే జైమినినా విమృశ్య ధర్మస్సమ్యక్నిరూపితస్తన్మూలతయైవ బోధాయనాది కల్పకారాః ప్రయోగానుగ్రాహకతయా సూత్రాణి వినిర్మముఃరితి కల్పానాం జైమినీయసూత్రమూల

త్వం లిఖితం । తదత్యంతమసంగతం । వేదాంగము ధ్యగణితాని కల్పసూత్రాణి ॥

శ్లో॥ శిక్షా వ్యాకరణం ఛందో నిరుక్తం
జ్యోతిషం తథా । కల్పశ్చేతి షడంగాని
వేదస్యాహుర్మనీషిణ ఇతి ॥

తతస్సాక్షాద్వేదమూలాః కల్పా న జైమిని సూత్రమూలా భవితు మర్హంతి ప్రత్యుత జైమిని సూత్రాణ్యేవ కల్పసూత్రమూలానీత్యపి సువచం । వ్యాఖ్యానాభాసరహితకల్పసూత్రవచనసహ మీమాంసాన్యాయస్య విరోధ ప్రాప్తౌ కల్పవచన స్యైవ ప్రామాణ్యాంగీకారాత్ । తదుక్తం, మీమాంసకమూర్ధన్యేన ఖండదేవేన భాట్టదీపికాయాం ౧ అ॥ ౩ పా॥ ౨ సూ॥ ప్రయోగశాస్త్రమితి చేత్ ॥ ఇత్యధికరణే॥ వస్తుతస్తు, జైమినిసూత్రాణ్యపి సాక్షాద్వేదమూలాన్యేవ । అన్యమూలకత్వే ప్రమాణాభావాత్ । ప్రతిబంద్యాతు తథోక్తం॥ తత్సిద్ధం కల్పసూత్రాణాం వేదైకమూలత్వం స్మృత్యంత రామూలత్వంచ ॥ ౧ ॥ శ్రీబాలస్వామిభిః కల్పర త్నవ్యాఖ్యానివయత్వేవం ప్రతిజ్ఞాతం ॥

శ్లో॥ రుద్రదత్త మనుస్మృత్య కల్పరత్నస్య దీపికా।
యాజ్ఞికానాం ప్రమోదాయ యథామతి
విరచ్యతే ఇతి॥

అత్ర శ్రీమాధవాచార్యకాలమారభ్యాద్య యావచ్ఛి(ష్య) (ష్ట) పరంపరాగతప్రయోగసరణ్యన్యథాకరణె బద్ధాదరైరతఏవ ఛందోభంగ ఛద్మనా సత్స్వపి బహుషు ప్రమాణీభూతేషువ్యాఖ్యాగ్రంథేషు రుద్రదత్తమాత్రానుసరణేన తత్రాస్యాపి విరుద్ధమతానుసరణేన వా ఛందోవిషయకధర్మభంగం కుర్వాణై స్సప్నాదేవ రుద్రదత్తానుసారేణ కల్పరత్నస్య దీపికేతిలేఖనేఽపి ఛందోభంగభయముత్సృజ్య దూరతో రుద్రదత్తమనుస్మృత్య కల్పరత్నస్య దీపికేతి లిఖన్నిత్యద్యపి స్వోద్యోగస్య యాజ్ఞికవిరోధాయేతి సూచితః। తథాపి యాజ్ఞికానాం ప్రమోదాయేతి లేఖనమాత్రేణ కోవా ప్రమోద స్సంపాదితఇతి సుధియో విచారయంతు। తథాహి, వ్యాఖ్యాంతరాపేక్షయా రుద్రదత్తవ్యాఖ్యాన ప్రాయేణ యాజ్ఞికవిరోధఏవ బలీయాన్। తత్ర పాత్రాసాదనవిధి ప్రాధ్వరసర్వప్రాత్రాస్వాసనపాత్రాగః ప్రథము నిద

ర్థనం । సత్స్వపి బహుషు కర్తవ్యతాబోధకేషు ప్రమాణేషు విశేషేణ రుద్రదత్తగ్రన్థస్థ అత్ర చకారాభ్యాం సముచ్చయావగమాద్వ్యక్తముభయవిచ్ఛేదప్రాప్తౌ నాన్యతరస్య విచ్ఛేద ఇతి చకారస్వారస్యమేవ ఖల్వద్యశరణం తత్తు సభాముఖే విద్వన్మహాజనసమక్షం కథంవా పరిణంస్యతీతి నాద్యజాన । ఏవమన్యేపి విరోధా అస్మిన్నపి గ్రంథే లిఖితాః । తత్ర కేచిన్ముద్రితదర్శితాః కేచిత్తద్దర్శితా అపి పునర్మతాంతరోపదేశేన సమాహితాస్తథాపి యాజ్ఞికప్రమోదాయ విరోధాయ వా ప్రాచీనప్రయోగవ్యతిరేకేణాన్యష్య తాదృశాఏవ కల్పరత్నే లిఖితాః। కేచిదపరైరుద్రదత్తే నాన్యథాలిఖితా అపి తైరపి స్వారస్యోట్టంకనపూర్వకం స్వకపోలకల్పనయా స్వామిభిః పునరన్యథా వ్యాఖ్యాతాః । ఇత్యనేకప్రకారా అపి విరోధాః క్రమాద్వివిచ్య యథామతి ప్రదర్శ్యంతే తత్స్వీకారత్యాగయోః పరం సహృదయాఏవ ప్రమాణమితి నాస్మాకమాగ్రహః ॥ ౨ ॥ ఆదాయాజమానవచనవిషయః। సూత్రం। పర్వాణి కేశశ్మశ్రు వాపయత ఇతి । అత్ర రుద్రదత్తవ్యాఖ్యానే విచ్ఛి

కత్యాద్యుపసన్య పర్వణి పాత్నీకం సత్ నియమ్యేత
ఇత్యాదినా పిత్ర్యయజ్ఞపదసంగమిత్యాదినా చ యా
గానంగత్వం సాధయిత్వా మతాంతరేణ ప్రకరణ
పాఠాత్కర్మాంగమపీతి వా। శ్రు॥ వృతా వా ఏషా
త్వగమేధ్యా యత్కేశశ్మశ్రు వృతామేవ త్వచ
మమేధ్యామపహత్య యజ్ఞియో భూత్వా మేధ
ముపైతీతి లింగాదిత్యాగత్వమపి సాధితం। ఏవ
మాణవిజ్ఞాదిగ్రంథేష్వంగత్వమేవ స్వమతం శిష్ట
సమ్మతంచ ॥ 3 ॥ పయస్వతీరోషధయ ఇతి పురా
బర్హిష ఆహర్తోః పౌర్ణమాస్యాం జాయాపతీ అశ్నీ
తః పురా వత్సానామపాకర్తో రమావాస్యాయా
మితి సూత్రం ॥ అత్ర యదిదత్తగ్రంథే ఆహర్తో
రాహరణాత్, తథా అపాకర్తో రపాకరణాదితి కాల
లక్షణా చేయుం తేన యదా పౌర్ణమాస్యామన్వాధా
నపరిస్తరణోపవాసావ క్రియంతే। యదామావా
స్యాయాం సన్నయతే తదాశంఖవేళాన్యాయేనాన
యోః కాలయోరశ్నీతః ప్రాక్పదశ్రవణాదిత్యాబర్హి
రాహరణాత్ ఇతి స్వమతముక్త్వా। అసిదాదానస్య
బర్హిరాహరణాంగత్వాచ్ఛాఖాచ్ఛేదస్య వత్సాపాక
రణాంగత్వాత్ పౌర్ణమాస్యామసిదాదానా దమా

శాసాన్యయాం శాఖాచ్ఛేదాత్ప్రాగేవ కేవలశాఖా
చ్ఛేదాదపి పురా ఽకరణం మతాంతరత్వేన దర్శితం।
బాలస్వామిభిస్తు, యాజ్ఞికవిరోధాయ రుద్రదత్త
మత్యుపేక్ష్య మతాంతరానుసారేణైవ శాఖాచ్ఛే
దాదపి పురా వ్రతోపాయనం కల్పాంతరత్వే నోక్తం
తదత్యంతమసంగతం। అపిదాదానంతు బర్హిర్లవ
నాంగమేవ। శాఖాచ్ఛేదస్తు వత్సాపాకరణాంగం
సాంనాయ్యాంగత్వాత్। సాంనాయ్యాధర్మా
ణాం శాఖాచ్ఛేదాదీనామితి మీమాంసాగ్రంథ
ష్వవస్థాపితత్వాత్। అన్యథా తయైవ శాఖయా
వత్సానపాకరోతీత్యుపక్రమ్య దర్భైర్దర్భపుంజీలై
ర్వా ఇతి వత్సాపాకరణాంగస్య ప్రతినిధివిధాన
మేవ నఘటేత। దర్భైర్దర్భపుంజీలైర్వా వత్సా
పాకరణే క్రియమాణే శాఖాయా వైయర్థ్యాపత్తేః,
నచేష్టాపత్తిః సాంనాయ్యే శాఖాపవిత్రాభావ
ప్రసంగాత్, కించ శాఖాఛేదనదేవాన్యాంగస్య
వత్సాపాకరణస్య ప్రాధాన్యానుపపత్తేశ్చ గుణా
నాంచ పరార్థత్వాదితి న్యాయాత్। నహ్యరణ్యాం
కల్పకరేణా ప్యేకహాయినీ తస్యాంగం భవతి।
కించ తథాఽపి పురా శాఖాచ్ఛేదాదమావాస్యా

యామిత్యేవ వదేత్సూత్రకారోపి ఉభయోరపి
సాంన్నాయ్యాంగత్వావిశేషాత్ । కించ,
యాజమానప్రశ్నే॥ సూ॥ బర్హిషా పూర్ణ
మాసే వ్రతముపైతీత్యాదినా వ్రతకాలం నిర్ధా
ర్య మతాంతరమపి దర్శయిష్యతి ॥ సూ॥ వత్సే
ష్వపాకృతేష్వమావాస్యాయాం ప్రణీతాసు వ్రీ
నీయమానాస్వప్సు నిష్షు వా హవిష్షు వ్రతము
పైతీత్యుభయత్ర సాధారణమశనమగ్న్యన్వాధా
నం ప్రత్యోపాయనమిత్యేకే ఇత్యాద్యుక్తం। తస్మి
ద్ధం సర్వథాపి శాఖాచ్ఛేదనాదపి పురాకర్తవ్యత్వేన
సప్రదత్త ప్రమాణకత్వేన చ కల్పరత్నే లిఖితం
యాజ్ఞికవిరోధాన్నైవాన్విష్టతమీమాంసకా విలసి
తమితి ॥ ౪ ॥ దేవోవస్సవితా ప్రార్పయత్విత్యత్ర ॥
సూ॥ దేవోవస్సవితా ప్రార్పయత్వితి శాఖయా గో
చరాయుగాః ప్రస్థాపయతి ప్రస్థితానామేకాం శా
ఖయోపస్పృశతి దర్భైర్దర్భపుంజీలైర్వా ఆప్యా
యధ్వమఘ్నియా ఇంద్రాయ దేవభాగమిత్యేకే
వమాయవంతి మహేంద్రాయేత్యేకే ఇంద్రం నిగ
మేషూపలక్షయేదింద్రయాజినో మహేంద్రం మ
హేంద్రయాజినః ॥ శుద్ధా అపస్సుప్రపాణేఽవృణక్తి

ప్రస్థితా అనుమంత్రయతే ఇతి। అత్రి రుద్ర
దత్త వ్యాఖ్యా। దేవో వస్సవితేత్యత్ర యథాసమా
మ్నానే నాఘుశగ్ సాం తేనమంత్రేణ గాస్సర్వా
నిష్క్రామయతి వత్సవినాకృతానాం యుగపచ్ఛాల
నశక్యత్వాదనావృత్తిర్మంత్రస్య। అథ దేవో వః
త్యాది ప్రస్థాపనమంత్రస్యైవ శాఖాంతరీయా
కాంచిత్ప్రతివికారాం దర్శయతి ఆప్యాయధ్వమితి।
ఇతి। ఏవం బాలాఘుశగ్ సాం తేనైవమంత్రేణా
తేన ప్రస్థాపనం శిష్టసమయః। తథాపత్యత్ర బాల
స్యైభిర్వ్యాఖ్యాకప్రమాదాదేవ కిల రుద్రదత్తాను
సారిభిరపి తద్వ్యతిరేకేణ శిష్టాచారవ్యతిరేకేణచ
దేవో వస్సవితా ఽ కర్మణ ఇత్యంతేనైవ మంత్రం
విభజ్య గోత్రస్థాపనం లిఖితం తదపి సుదృశో వి
భావయంతు॥ ౫॥ పతే మాస్థాదిత్యుత్తరం అప
ష్వాయుశ్శ్వానాదిత్యాదిబహిర్ధాగ్రామమపేత్య యూకా
కాలినధయ ఇత్యాది పరిస్తరణాది ధర్మాః కల్ప
కాత్నే లిఖితాః। తత్స్వీకపోలమాత్రకల్పనం సా
తిశ్రీమరుదత్తాది యావద్వ్యాఖ్యా విరోధస్య
స్పష్టముపలభ్యమానత్వాత్। అతిత్తు స్వామినా
నానుమాశయః కిల। బహిర్ధారాహారణార్థం బర్హిః

ప్రదేశాయ కియంతమపి దూరం గత్వా ప్రయోగ
సూత్రేయానవ్యాహరణాంగానామానంతర్య
పాఠమాత్రేణాపేక్షితపరిస్తరణాది ద్రవ్యజాతము
పేత్య ఆగత్య పునరపి తద్వ్యాహరణాయ తావ
ద్దూరగమనక్లేశాపేక్షయా వరం సకృద్గమనేనైవ
ద్వయోః కార్యయోరేకప్రయత్నసంపాదనమేకా
క్రియాద్వ్యర్థకరీతి న్యాయాదితి సత్యం సూత్రకర్తు
స్తద్వ్యాఖ్యాతౄణాం వా సకలస్యాపీయాన్విమర్శః
పదార్థమధ్యే పదార్థాంతరస్య తద్ధర్మాణాం వా
నివేశేన ప్రయోగవిపర్యాసాది భయేన భీతా వా
స్యుః । స్వామినస్తు నతథా నిస్త్రైగుణ్యమార్గవర్తి
త్వాత్ । కింతు నసహంతే లోకన్యాయానైవ దిక
పదార్థాస్తత్ప్రమా వా । నచ ద్వయోర్యాగార్థ
త్వసామాన్యస్య భవే ద్విపర్యాసస్సహేందే దేవలోక
న్యాయమపీతి వాచ్యం । పురుషార్థత్వసామాన్యస్య
న్యాసాశ్రమిణోపి గార్హ్యకర్మానుష్ఠానాపత్తేః ।
తత్సిద్ధం స్వకపోలమాత్రకల్పనమితి ॥ ౭ ॥ పిండ
పితృయజ్ఞాదౌ తదంతేచ విద్యాద్వ్యష్టిపస్తు ఇతి
రుద్రదత్త లిఖితమితి కల్పరత్నేపి । దర్శహోమ
త్వాదితి । దేవయజ్ఞః పితృయజ్ఞ ఇతి యజ్ఞత్వస్య

షదే శేవః అథో ఆహుః। సర్వేషుయజ్ఞక్రతుష్వితి।
శ్రుతేశ్చ విత్యాదావస్యైవేత్యస్య వ్యాఖ్యాతారః
శిష్టా దారేవస్యైవ ॥ ౭ ॥ సోమాయపితృపీతాయ
స్వధానమ ఇత్యాదౌ పునస్స్వాహాంతైర్మంత్రై
ర్జుహోతీతి రుద్రవత్త్రఏవవిలేఖ ॥ నాన్యః కశ్చ
నాటిజహోతి । చోదనత్వాత్ । బోధాయనీయే
స్వాహాంతానామేవ పాఠాచ్చే త్యుపపత్తిమప్యు
వాచ । వ్యాఖ్యానాదౌచ పిత్ర్యవచ్చకర్మాః ప్రా
చీనావీతాదయః సర్వత్రే వచనాచ్చ విపర్యయః
ఇత్యువాచ । అత్రాయంసంశయః । పిత్ర్యేఖలు,
అస్వధేత్యాశ్రావయతి । స్వధానమఇతి వషట్కా
రోతీత్యాదినా వషట్కారస్థాన స్వధాకారోవిహి
తః । వచనాచ్చ విపర్యయ ఇత్యుక్త్వాపి అత్రస్వా
హాకారో నవాచనికః । కింతు జుహోతి చోదన
త్వమాత్రాగతః । బోధాయనీయేతు స్వా
హాంతానాం పాఠే అత్రైతు, సోమాయ పితృపీతా
యస్వధానమ ఇత్యాహేత్యాదినా నమోంతానా
మేవఖలు బ్రాహ్మణపాఠస్యాత్రిపాఠశ్చ । తస్మా
జ్జుహోతి చోదనస్య పురుషబుద్ధికల్పితత్వేన సా
మాన్యశాస్త్రత్వాదతిదేశస్యాపి తథాత్వాత్తుల్య

బలత్త్వే స్వధాస్వాహాకారయోః కథం బాధ్యబాధకభావః। కించ ప్రత్యుత స్వధాకారస్యాత్ర ప్రత్యక్షశ్రుతత్వాత్సామాన్యప్రాప్తస్వాహాకారస్యైవ బాధస్సువచః। ఇతి। అథ పిత్ర్యే స్వధాకారస్య వషట్కారస్థానవిహితత్వేన స్వాహాస్థానావిహితత్వాదతిదేశేన ప్రాప్తిరేవ నాస్తీతిచేన్న, అస్త్యేవ ప్రాప్తిః హవిః ప్రదానసాధనత్వసామ్యాత్ కించాత్రాతి దేశాభావభ్రాంతినిరాసాయైవ సూత్రాది ప్రత్యక్షపాఠాచ్చ। అస్య దర్వీహోమత్వేనపిత్ర్యేష్టిత్వేనచ వైరూప్యాదతిదేశఏవ నాస్తీతిచేన్మాస్తు. తర్హి ప్రాచీనావీతత్వాదీనామప్రాప్తిః తస్మాదత్ర స్వధాకారసత్త్వేన పునః స్వాహాకారాంతరపాఠశ్చింత్యః। ఏతేన విద్యుద్వృష్టీ చ వ్యాఖ్యాతే॥ ౮॥ పిండపితృయజ్ఞాంతే పయస్వతీరిత్యాదినా పూర్వోక్తక్రమేణ జాయాపతీ అశ్నీత ఇత్యపి కల్పరత్నే లిఖితం। అత్రతు రుద్రదత్తేన వ్రతస్థానవిశేషు వ్యాఖ్యానావసరేయదిపూర్వమశనం తర్హి పితృయజ్ఞాంతే ఇతి వ్యవస్థా కృతా। స్వామిభిస్తు తదజ్ఞాత్వా స్వయం శాఖాచ్ఛేదాత్పూర్వా లిఖితావపి రుద్రదత్తానుసరణమేవావశ్యక

మిత్యత్రాపి లిఖితం ॥ ౯ ॥ సూ ॥ దేవాదేవేష్వితి జపిత్వా శోభూతే బ్రహ్మణం వృణీతే ॥ ఇతియా జమానపక్షే । అత్ర రుద్రదత్తవ్యాఖ్యానచా యంజపో బ్రహ్మవరణశేషః । కర్మశక్తిప్రాధ్యన లింగాత్ । తేన ప్రాయణీయాదా పరిస్తరణో త్తరకాలం భవత్యేవ ఇత్యాదినా పరదినకర్తవ్య త్వముక్త్వా కేచిత్తు జపిత్వేత్యంతం పూర్వగ్రంథేన యోజయిత్వా జపిత్వా శేతఇతి వదంతీతిమతాం తరమపి లిఖితం । ఏవమేవ శ్రీవిద్యారణ్యభాష్యే ప్యత్రి మంత్రార్థవర్ణనావసరే ఆహవనీయాగారే గార్హపత్యాగారే వా శయానేన జప్యం మంత్ర మాహేత్యవతరణికా । ఏవమేవ శిష్టాచారోపి । ఏవంస్థితే మతాంతరముక్త్వా యాజ్ఞికప్రమోదా య రుద్రదత్తమేవానుసర్తవ్యమితి స్వామినః పర దినకర్తవ్యత్వమేవోచుః ॥ ౧౦ ॥ అపాం ప్రణయనే సూత్రం॥ అపోగ్రహీష్యన్గృహ్ణాంశ్చ పృథివీంమన సాధ్యాయతీతి । అత్ర రుద్రదత్తః । మనసేతి వచ నాన్నవాచా కీర్తయతి ధ్యానంచాత్ర అనయా పృథివ్యాపోగ్రహీష్యామీతి విశిష్టప్రకారం కేచి దిచ్ఛంతి । నతదాదర్తవ్యం యత్రహి విశిష్టధ్యాన

మతమాచార్యో మన్యతే। తత్ర స్వయమేవ
విశేషం దర్శయతి। యథా। వాయవిడా తేమా
తేతి వాయుం మనసా ధ్యాయేత్ ఇతి। యదద
శ్చంద్రమసి కృష్ణం తదిహా స్త్వితి, శుచా త్వార్ప
యామి పాప్మన్నితి ద్వేష్యం మనసా ధ్యాయతీ
త్యాది। అతః కేవలేషు ధ్యానవిధిషు నకశ్చిద్విశే
ష ఇతి। శిష్టాచారేతు విశిష్టధ్యానమేవ ॥ ౧౧ ॥
హవిర్నిర్వాపాత్ప్రాక్॥ సూ॥ ఊర్జాయవః పయో
మయి ధేహీతి పురోడాశీయానభిమంత్ర్య దశ
హోతారం వ్యాఖ్యాయ శూర్పే పవిత్రే నిధా
యేత్యత్ర రుద్రదత్తకారః వ్యాఖ్యానమిహ జపా
భిప్రేతః। యత్ర జపా యాజమానాఇతిలింగాత్
ఇత్యేతావదేవ విలేఖ। స్వామినస్తత్ర యాజ
మానమేవేత్యపి విలిఖుః। రుద్రదత్తాభిప్రాయస్తు
నస్ఫుటః। యది తదాశయోపి యాజమానమే
వేతి తర్హి దేవాగాతువిద ఇత్యాదీనాపి తథా
త్వాపత్తిః। నచేష్టాపత్తిః। ఆధ్వర్యవత్వేన లే
ఖాత్। కించాత్రసమానకర్తృకతయా వర్తమా
నస్యల్యబః భిన్నకర్తృకత్వం దుశ్శకం॥ ౧౨॥
హవిర్నిర్వాపోత్తరతను శిష్టైః క్రియమాణస్య

యజ్ఞయోగమంత్రజపస్య తదా సాదనోత్తరం కర్తవ్యత్వేన కల్పరత్నలేఖనం స్వామినాం స్వకపోలకల్పనామాత్రం యాజ్ఞికవిరోధాయ ప్రమాణాభావాత్ ॥ ౧౩ ॥ సూ॥ జనయత్యైత్వాసంయౌమీతి సంయుత్యమఖస్య శిరోసీతి పిండం కృత్వా యథాభాగం వ్యావర్తేథామితి విభజ్య సమౌ పిండౌ కృత్వా యథా దేవతమభిమృశతీదమగ్నేరిత్యాగ్నేయమిదమగ్నీషోమయోరిత్యగ్నీషోమీయమితి॥ అత్ర రుద్రదత్తకారః । తత్ర సంయవనమంత్రో గ్నీషోమాభ్యామిత్యంతః। ఉత్తరస్యాదిసేతి న్యాయాత్ । నచ దేవతాభేదో ప్రోక్షణాదిమంత్రవత్ యథా దేవతం వికర్తవ్యః అన్యథా లింగవిరోధాత్ నచార్థవాదత్వం సమవేతాభిధాయిత్వాత్ । అగ్నయేత్వాగ్నీషోమాభ్యామిత్యాహ వ్యావృత్త్యా ఇతి శ్రుతేశ్చ । నచ యథా దేవతమిత్యవచనాదవికారఇతి వాచ్యం। ప్రోక్షణాది మంత్రసమానతయా తత్తుల్యన్యాయతయా చ తైరేవ వ్యాఖ్యాతం విరుద్ధత్వాత్ । వ్యక్తవచనాచ్చ బోధాయనేన యథా అగ్నయేత్వాగ్నీషోమాభ్యామముష్మై అముష్మైఇతి యథాదేవత

మితి। అస్యైతు జనయత్యై త్వా సంయౌమీత్యం
తం సంయవనమంత్రముక్త్వా శేషం విభక్త్యాభిమర్శ
న పాత్రమంత్రేణ హవిఃకల్పయంతి నాయం సూ
త్రకృదభిప్రాయః అపృథగ్వినియోగాత్। కథం
చాయమాచార్యః కాత్యాయనేనైతన్మంత్రసమా
మ్నాయం వినియుంజానో మంత్రమేతం భ్రంశిత
వానితి సంభావయామః। తస్మాత్సూక్తమేకమం
త్రేణైవ వికర్తవ్యఇతి తదయం మంత్రయోరా
త్మజనయత్యైత్వా సంయౌమ్యగ్నయేత్వాగ్నీ
షోమాభ్యామింద్రాయత్వా మృధాయేత్యాద్యుక్త్వా
మంత్రైక్యాభిప్రాయం ప్రకటయతి। తదనాదర
ణీయం। సాకల్యేన బోధాయనసూత్రవిమర్శ
నైవాయం విలాసః। బోధాయనసూత్రే మం
త్రభేదేన వినియోగభేదస్ఫుటమేవ దర్శితః। తథా
హి। బో॥ సూ॥ సంయౌతి జనయత్యై త్వాసం
యౌమీతి। సంయుత్య వ్యూహ్యాభిమృశత్యగ్న
యేత్వాగ్నీషోమాభ్యామముష్మా అముష్మా ఇతి
యథాదేవతమితి। నచాపస్తంబీయే సాకల్యేన
మంత్రసమామ్నాయవినియోగస్యదృష్టత్వాత్క
థమేతన్మంత్రస్య భ్రంశకారణం సంభావయామ

ఇతివాచ్యం । నహీదం రాజాజ్ఞాపమామ్నాయే
క్రమవినియోగపర శాస్త్రమితి । నానాశాఖీయ
మంత్రవిప్రస్తారఃఖలు స్వాతంత్ర్యాద్భ్రమహార్షయః
అతఏవాచార్యైః క్రమాపతితః శాఖాంతరీయష్ట
ష్ట్యంతపాఠోనిర్దేశే దర్శితః । అనయైవభంగ్యా
మంత్రభేదఏవ ఆపస్తంబబోధాయనయోరవిశేషే
ణసమ్మతఇతి శ్రీవిద్యారణ్యవేదభాష్యేపి సూచితం॥
మంత్రభేదఏవ శిష్టాచారసమ్మతః । తస్మాద్యాజ్ఞిక
విరోధాదేవ రుద్రదత్తలేఖః"౧౪। పత్నీసంనహన
సూత్రం। ఆశాసానేత్యపరేణగార్హపత్యమూర్ధ్వ
జ్ఞుమాసీనాం పత్నీం యోక్త్రేణసంనహ్యతి తిష్ఠం
తీవా వాచయతీత్యేకే మౌంజేన దామ్నాన్యతర
తఃపాశేన యోక్త్రేణవాధ్యంతరం వాససఃసంన
హ్యతి నహి సోభిసంనహ్యత్యభిసంనహ్యతీత్యేక
ఉత్తరేణ నాభిం నిష్టర్క్య గ్రంథింకృత్వా ప్రద
క్షిణం పర్యావృత్య దక్షిణేననాభిమవస్థాప్యోపో
ద్ధాయాగ్నేగృహపతఇతి గార్హపత్యముపతిష్ఠతే
ఇత్యాది । అత్ర రుద్రదత్తీయ వ్యాఖ్యా । ఉపో
ద్ధానసమానకర్తృకత్వాత్ పత్నీకర్మాణ్యేతాని ।
అధ్వర్యుస్తు యోక్త్రాంతే పాశం ప్రతిముచ్యవిర

యితీతి అత్రాప్యయం విశేషః । ప్రోక్షణీరాసా
దయేతి పూర్వోక్తప్రైషవశాదాగ్నీధ్రాధికారే
ణ తత్కర్తృకమేవ సంనహనం ఉత్తరేణ నాభి
మిత్యాది వ్యాఖ్యా బలాదధ్వర్యుకర్తృకం వా ।
కించోత్తరేణ నాభిమిత్యాది కర్మణాం ఉపోత్థా
నసమానకర్తృకత్వబలాత్పత్నీకర్తృకత్వాభిధాన
సంనహనభావ్యకభావనాయాః కథంభావాకాంక్షా
యాం కస్యవా క్రియాజాతస్యేతి కర్తవ్యతాత్వా
న్వయఇతిచ । కించైతాదృశసమానకర్తృకత్వవిమ
ర్శచాతురీ హవిర్నిర్వాపాంగ దశహోతృజపస్య
యాజమానత్వకథనవేళాయాం క్వాంతర్హితేతిచ॥
౧౫ । సూక్తవాకె రుద్రదత్తవ్యాఖ్యా । సూక్త
వాకేనామేష్టదేవతానుకీర్తనార్థ ఇదం ద్యావా
పృథివీత్యనువాకః । తదనువచనకాలె ప్రస్తరం
ప్రహరతి । సూక్తవాకె కీర్తితా దేవతా స్తల్లిం
గాభిరృగ్భిరుపతిష్ఠతే సుమంత్రయతేవా యథా
లింగమితి సమామ్నాయసిద్ధానాం మంత్రాణాం
లింగవశేన వినియోగాదనామ్నాతాయా ఉపాం
శుయాజదేవతాయా ఆజ్యపానాంచ నోజ్జిత్యాప
స్థానం మధురాం పృథుతయాస్థిత్యాత్రియాం ప్రతి

నూచ్యమానఇతి వర్తమానవాచినాశానచా ఇద
మువగమ్యతే। అగ్నిరిదగ్ంహవిరజుషతేతి హో
తురభిజ్ఞాయ, మరుతాంస్పృషతయస్థేతి మంత్రేణ
ప్రస్తరప్రహరణమితి। తథాచ, యాజ్ఞికప్రమో
దనంపాదనసంభ్రమేణ స్వామిభిరనూచ్యమానస్య
దార్థస్యేవ బుద్ధ్యా నోపస్థితఇతి సూచ్యతే। అన్యథా,
ఉజ్జితి పాఠాశ్రితనుమంత్రణాది యావద్యాజమాన
పాఠానంతర్యావగతనూక్తవాకపఠనమాప్తౌ మరు
తాంస్పృషతయస్థేత్యాది కథం లిఖేయుః। అపిచ,
స్వామ్యనుగ్రహవశాదత్రైవ వినాప్రస్తరప్రహ
రణమప్యనుమంత్రణం। కర్మణోऽంగానుమంత్రణం
శ్రౌతేన క్వాపి దృష్టం। అనూపసర్గస్యాపి వశ్చే
ద్యాచితత్వాత్। కించాత్ర మందాధికారిణాం దేవ
తానామభోగశాన్యద్వ్యయావచ్ఛిష్టపరంపరాగతా
నిఅగ్నయఇదమిత్యాదీని త్యాగవచనాన్యపి పఠ్యం
తే। తాన్యప్యలిఖ్యోపేక్షితాని। అత్రస్థలద్వయేపి
స్వీయగ్రంథస్య పరిశోధకత్వేన కల్పితైరస్మచ్ఛ్లాఘి
తగురుపాదైః శ్రీవేంకటశ్రోత్రిభిః ప్రయోగవిప
ర్యాసకారణం త్యాగవచనావిశేషకారణం చ
పృష్టాః। శ్రీస్వామిన్నవికత్రే యదీదత్తవ్యాఖ్యా
మన్యత్ర స్వవశ్యాభావంచ కారణత్వేన ప్రి

షేధః। న స్వాహాకరోతీతి నన్వజ్యాహుతిత్వాదే
వాప్రి ప్రస్వాహాకారే కింప్రతిషేధేన సత్యం న
ప్రాప్తస్తథాపి పరమతేనాశంకితః ప్రతిషిధ్యతే।
ఏతద్ధిమతం జైమినీయానామస్తి యాగవిధిః సూ
క్తవాకేన ప్రస్తరం ప్రహరతీతి తత్ర యాజ్యాస్థానీ
యస్సూక్తవాకః ప్రస్తరోద్రవ్యం మాంత్రవర్ణి
క్యో దేవతాః ప్రహరతిశ్చ యజత్యర్థక ఇతి ప్రస్తర
ప్రతిపత్తేస్తు కాలవిధిరితి సూత్రకృతోఽభిప్రాయః।
అతఏవోక్తమనూచ్యమానే సూక్తవాక ఇతి తస్మా
ద్యుక్తః ప్రతిషేధ ఇతి స్థితాయాం యద్యపి తత్త్వా
ఖ్యాయాం శ్రీస్వామిభిరత్ర యాజ్ఞికప్రమోదాయ
స్వపాండిత్యపాటవేన స్వయమపిస్వారస్యముల్లిఖ్య
పూర్వాపరభావినోరధ్వర్యు యజమానప్రయోగ
యోర్విపర్యాసోప్యనుగృహీతః। తథాహి। అధ్వ
ర్యుణా ప్రహృతే ఖలు ప్రస్తరే ఇష్టదేవతానుమం
త్రణముజ్జితి మంత్రైర్యజమానేనకార్యం। ఏవం
చ యజమానకర్తృకోజ్జితిమంత్రపాఠం పూర్వ
ముక్త్వా తదుత్తరమధ్వర్యుణానూచ్యమానే సూక్త
వాకే మరుతాం పృషతయస్థేత్యాహవనీయేసహ
శాఖయా ప్రస్తరం ప్రహరతీతి లిఖితం। అత్ర

మాణశ్చక్షుః కిల। ప్రయోగవిపర్యాసవిషయే రుద్ర
దత్తలేఖః కథంవా ప్రమాణమితి సుధియఏవ
విచారయంతు। పరంత్ర త్యాగవచనానామలేఖన
స్త్వేతే ప్రదిష్టవ్యాః। కిమిమాని త్యాగవచనాన్యవి
లేఖ్యాన్యనుచ్చార్యాణి వేతి। లేఖనస్యోచ్చారణా
ర్థత్వాదుభయమపి వ్యర్థమేవేతి చేత్కథం, తర్హ్యా
త్రైవివా నైయర్థ్యం ఉత సర్వత్ర హవిర్విశిష్ట
స్వాహాస్థలేష్వపీతి వా। అత్రైవేతి చేత్కారణం
వాచ్యం। ననూక్తమేవ హవిఃస్వాహాకారయోర
న్యతరస్యాభావ ఇతి। హంత కేవలహవిఃప్రదానస్య
త్యాగవచనపాఠప్రయోజకత్వే ఉత స్వాహాకార
స్య ఆహోస్విదుభయోరపీతి వా। అథైత ఇతరా
శ్రయోరేవ తయోః ప్రయోజకత్వం వేతి।
నాద్యః, రతుసాంభాగోసీత్యాదౌ సత్యపి హవిషి
త్యాగవచనస్య భవద్భిరేవాపేక్షితత్వాత్। న
ద్వితీయః। స్వాహాకారాభావేపి త్రిఫలీక్రియ
మాణానాం, స్వధాపితృభ్య ఊర్గ్భవేత్యాగా హవి
ర్మాత్రేణ త్యాగవచనస్య భవద్భిరేవ లిఖిత
త్వాత్। నాపి తృతీయః। ఉక్తవ్యభిచారద్వయ
స్యైవ జాగరూకత్వాత్। నచాపి చతుర్థః। యది
తయోరితరేతరాశ్రితయోరేవ ప్రయోజకతా త

హి— త్యాగవచనపాఠస్య వా స్యాత్త్యాగస్య వా।
నచ ద్వయోరైక్యం శంకనీయం, త్యాగస్య స్వ
త్వనివృత్తిపూర్వకపరస్వత్వాపాదనరూపతయా
మానసికత్వేన వచనపాఠస్య వాఙ్మాత్రవ్యాపార
త్వేనచ ద్వయోర్భేదాత్ । తథాసతి, తత్రాపి
వాద్యః, త్యాగవచనస్య దేవతోద్దేశ్యకద్రవ్యత్యా
గవాచకత్వేన ఋత్విక్కృతస్వాహాదిపదస్య యజ
మానపఠితానుమంత్రణస్యచ తాదృశత్యాగవచనార్థప్రతిపా
దకత్వేన పునస్త్యాగవచనపాఠస్య పిష్టపేషణప్రాయత్వాత్।
కించ, చిత్తస్య చలస్వభావత్వాద్యాజ్ఞ్యమంత్రేణ దత్తేపి ద్రవ్యా
మనసా స్వత్వపరిత్యాగాదేః కృతత్వేనాదృష్టజనకత్వాత్ ।
తర్హి, త్యాగస్యైవ ప్రయోజకతాస్త్వితి చేదస్తు తస్య
మానసికత్వాత్సిద్ధం నస్సమీహితం। నన్వథ యత్రానుమం
త్రణం నాస్తి తత్ర త్యాగవచనపాఠస్సార్థకః। అత్రత్యాజ్ఞప్తి
మంత్రాణామేవానుమంత్రణప్రాయత్వేన త్యాగవచనపా
ఠే నిరర్థక ఏవ। కించాత్ర దేవతోద్దేశ్యకద్రవ్యస్య కస్యచి
దభావాత్కస్యవా త్యాగః। కిమర్థంవా తద్వచనపాఠ ఇతి చే
న్నైవం, యత్రానుమంత్రణం నాస్తి తత్ర తత్సాధర్మ్య
మితి వదద్భిరాచార్యైర్యాగేషు ప్రయాజాదిస్థలేషు న
సత్యనుమంత్రణే కిమితి త్యాగవచనం లిఖితం, అత్రా-
కిమితి తద్యుక్తం॥ కించాత్ర ప్రహారద్భిరపి ప్రస్తరం కథం
వా ప్రత్యభావయుక్తః। ప్రస్తరస్యాప్రత్యత్వే, దివశ్శిల్పమి
త్యాది వేదాగ్రిహోమాదిష్వపి త్యాగవచనపాఠో నస్యాత్।
వేదాగ్రిదీనామప్యద్రవ్యత్వేన ప్రతిపత్తికర్మత్వాత్ । తా

న్యాస్తథైవ త్యాగవచనాని భగవద్భక్తైవ లిఖితాని । తస్మా త్పూర్వగ్రంథేష్వపి త్యాగవచనపాఠాభావేన కాచిత్క్షతిః । ఏవం పత్త్యత్రేష్వ త్యాగవచనపాఠో నాస్తీతి కోయం విశేషః । మందాధికారిణాం దేవతానామప్రతిపత్త్యర్థమితి చేత్సమాన మత్రాపి । ౧౬ । పూర్వ్యదేవతాంయానా కదాపి । అత్ర త్యాగవిపర్యాసస్తు నకృతః । ౧౭ । తతో త్రైరాశిపాత్రియ స్మృత్యేషు సామత్రైరాశిపాఠ్యస్మృత్యర్థవాణో మాపి లిఖితః । కల్పసూత్రే మవస్యాపేదితమాణామః । సామత్రైరాశిపాత్రియస్మృ త్యర్థవైవయది సామతన్మహాత్మ్యాభావనీయఇతి పాత్రియస్మృత మాత్రేణ । ౧౮ । శ్రీ

ఏవమేవ కేచిదుద్దిదత్తమూలకాః, తథా, కేచిత్త త్తాపి మతాంతరమూలకాః, కేచిదపర స్వకపోలకల్పనా మాత్రకరణత్వే నిర్మూలాఇత్యనేకవిధాపాఠాః ఏతం థా కల్పసూత్రే ప్రతీయంతే తత్ర దిఙ్మాత్రమేవ దర్శితాః, మయాపి కేచిత్తుపాఠాః ప్రాయశ్చోపేక్షితాః, తదత్ర రీత్యా పరిష్కృతాస్తే సుతరాం న్యాయవిరుద్ధగ్రంథాంతర విరుద్ధా, బహుకాలాగతశిష్టాచారవిరుద్ధాశ్చ తదస్మత్పూర్వ జాస్సర్వ్యవ్యతీతవేదవేదాంగాన్యాయవిదపశ్చిమాశ్చ । యు క్త్యాయోగసరణిర్మాతౄణ్యపేపి ధృతయా శిష్యప్రశిష్యపరం పరయాఽద్యయావత్పాలితా యద్వాక్సరణిమధీత్యాపి సహా సప్తవిధవత్సరానద్యావ్యధిగంతుం శక్నోమి దోషకల్పనయా తత్సరణిమన్యసన్న్యాస్యం నిత్యోఽతు మదర్త్యాప్తావయమిత్యే మానావసరణి పాలకేనానుగృహ్య లోకమవాహనం కుర్వం త్వితి పక్షాన్సన్యాసన్తిః పరిణామాయాతి శివం॥

కాళయుక్తి నామసం॥ర మార్గశీర్ష బహుళ ౧౪ బుధవారము.

మంగళం మహత్ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

శుద్ధపత్రిక.

పుట	పంక్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
3	1	దత్షిణాపథి	దక్షిణాంపథి
	5	తెచార్య	తెచావ్య
		—గ్రంథము—	
3	8	కల్పనీమూలా	కల్పమూలా
8	12	గోత్రి	గోప్రి
9	1	ప్రదశాయ	ప్రదశే
	7	యాదితిసత్యం	యాదితి । సత్యం
10	5	విలేఖ	లిలేఖ
	13	ఇత్యూక్త్వాపి	ఇత్యుక్త్వాపి
12	13	తరముక్త్వా	తరంముక్త్వా
	14	రుద్రివత్తమేవా	రుద్రదత్తమతమేవా
13	13	విలేఖ	లిలేఖ
	14	విలిఖుః	లిలిఖుః
15	8	గవావికః	గసహావిక
	6	జానౌ	జానో
16	14	వహిసో	వవాసో
18	2	వ్రిత్తై	పాత్రిత్తై
	12	పాటులెన్య	పాలటెన